№ 181 აგვისტო 25, კვირა — 1891 — აგვისტო 25, კვირა № 181

ეროვნული ბიბლიოთეკა

გაზეთი ღირს

თთვე	მან.	კ.	თთვე	მან.	კ.
12	10	—	6	6	—
11	9	50	5	5	50
10	8	75	4	4	75
9	8	—	3	3	50
8	7	25	2	2	75
7	6	50	1	1	50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური

ივერია

გაზეთის დასაკვეთად და კერძო განცხადებათა დასაბეჭდათ უნდა მიჰმართონ: თვითონ რედაქციას, კუკიაში, ავჭალის ქუჩაზედ, ვარანცოვის ძეგლის პირდაპირ, თავ. გრუზინსკისეულს სახლებში; წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების კანცელიარიას, სათავად-აზნაურო ბანკის სახლებში, სასახლის ქუჩაზედ.

ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი რვა კაპეიკი.

1877—1891 სა პოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი 1877—1891

ტფილისის ქალაქის გამგეობა სთხოვს ტრაქტირების, საჭმელების დუქნებისა და ბაკების პატრონთ ტფილისში, მობრძანდნენ გამგეობის სადგომში პირველნი ამა წლის ენკენისთთვის 9-სა, ხოლო უკანასკნელნი 10-ს რიცხვსა მომავალის ოთხის წლის 1892—1895 წლებისათვის თავიანთ შორის დეპუტატების ასარჩევად, ტრაქტირების შესახებ დებულების მე-22 და 56 §§-ის თანახმად. (3—109—2)

ახალი სტამბა

მ. შარაძისა ტფილისში

ნიკოლოზის ქუჩაზედ, თავ. გრუზინსკისეულს სახლში,

იქ, სადაც **„ივერიის“** რედაქცია იმყოფება, გაიმართა

სრულიად ახალი სტამბა.

სტამბასა აქვს საზღვარ-გარეთიდამ გამოწერილი ახალის სისტემის მსწრაფლ-მბეჭდავი და სხვა და სხვა გვარი მაშინები.

ამასთან გვაქვს ახალი ასოები, როგორც ქართული, აგრეთვე რუსულიცა და სომხურიც. სომხური ასოები გამოწერილია ვენიდგან.

ყოველ გვარს სასტამბო საქმეს ქართულ-სომხურ-რუსულს ენებზე

სუფთად და დროზედ ვაკეთებთ.

ქუთაისის გუბერნიის თავად-აზნაურთა სასწავლებლის უმორჩილესად ვაცხადებ, რომ წელს სენაკის სათავად-აზნაურო სასწავლებლის პირველს განყოფილებაში ოც-და თექვსმეტი (36) თავისუფალი ადგილია, მეორეში-თხუთმეტი (15), მესამეში (10) ათი და მეოთხეში თორმეტი (12). პირველს განყოფილებაში შემსვლელთ ეგზამენი არ მოეთხოვებათ, რადგანაც ან-ბანის უმეცარნიც მიიღებიან, ხოლო ვისაც შემდეგს განყოფილებაში ჰსურს შესვლა, იმათ შესაფერ განყოფილების პროგრამის ეგზამენი უნდა დაიჭირონ. თხოვნასთან უნდა წარმოდგენილ იქმნას მოწმობა აზნაურობისა, ანუ ბარათი ქუთაისის სათავად-აზნაურო ბანკისა, რომ მთხოვნელი ბანკის დამფუძნებელთა შორის ითვლება.

თხოვნის მიღება დაიწყება 25 აგვისტოდამ და 30-მდე გასტანს დაბა ძველს სენაკში სკოლის ინსპექტორის სახელობაზე. (7—7)

სკოლის ინსპ. სამსონ გ. ყიფიანი.

ახალი ამბავი

*** კავკასიის მთავარმართებელს გენერალ-ადიუტანტს ს. ა—ძეს შერემეტევს დღეს ბათუმში მოელიან ზღვით.

*** იალტიდგან შემდეგი წერილი მოგვივიდა: „დღეს წავიკითხეთ გაზ. „ივერიაში“ ფრიად სამწუხარო ამბავი ჩვენის პოეტის მამია გურიელის გარდაცვალებისა. მეტად დაგვაღონა ყველანი ამ მოულოდნელმა ამბავმა. ყველანი, ვინც-კი ვიცნობდით მამიას, დიდის მწუხარებით აღვივსენით. დღეს, 12 ამ თთვეს, გარდაცვალებულს პანაშვიდი გადავუხადეთ.

საუკუნოდ იყოს შენი ხსენება, ძვირფასო მამულის შვილო მამიავ!

*** ჩვენს ქალაქში ახლად ჩამოსული უფროსი თავმჯდომარე ტფილისის სამოსამართლო პალატისა ე. ე—ძე ფონ-ვენდრიხი ინახულებს ტფილისის სხვა-და-სხვა სასამართლო დაწესებულებათა მოსამსახურეთ ამ თთვის 26, ორშაბათს, დილის 10 საათზედ.

*** პეტერბურგიდგან სამხედრო ცხენთა აღსაწერად გამოგზავნილი პოლკოვნიკი ლუნკევიჩი ტფილისში ჩამოვიდა. ეს აღწერა მოხდება 26 ამ თთვისას.

*** პარასკევს, ამ თთვის 23, ნაშუადღევის $4^1/_2$ საათზე მეტეხის ციხიდამ გაიქცა სამი ტუსალი არუხლოელი ალალარები: ხალილ ალა აბდულ ალა ოღლი ეიუბოვი, ისმაილ ალა ეიუბოვი, და მამედ ალი ალა სულეიმან ალა ოღლი ეიუბოვი, რომელთაც ბორჩალოს მაზრაში მოჰკლეს მოლა ბაირამ ყასუმოვი, რის გამოც სასამართლომ თხუთმეტის წლის ვადით კატორგა გადაუწყვიტა. ეიუბოვები, როგორც ალალარები, თავისის საკუთარის ტანისამოსით იყვნენ დაპატიმრებულნი ციხეში, მინამ ამ საქმეს სენატი განიხილავდა. სენატის გადაწყვეტილობა ეიუბოვებს ამ თთვის 22-ში გამოუცხადეს და ხვალ უნდა ტფილისის საგუბერნიო ციხეში გაეგზავნათ სატუსაღო ტანისამოსით და ბორკილებით, მაგრამ მათ თავის შველა დაასწრეს. იმ დროს, როდესაც ტუსაღები ზემო ეზოში დასეირობდნენ, ციხის დარაჯი, რომელიც შუა კიბის კარებთან იდგა, სადღაც გაეგზავნა ციხის ადმინისტრაციას. ამ დროს სამი ბიძაშვილნი ეიუბოვები ჩამოსულან კიბეზე, შერჩეულის გასაღებებით გაუღიათ კიბის კარები, რომელიც ორნაირად ყოფილა დაკეტილი და გამოსულან შუა ეზოში, სადაც სამზარეულო და აბანოა. ეზოს კარი ქუჩისკენ დაკეტილი არ ყოფილა, რადგანაც შენობას აკეთებენ და მუშები დაიარებიან. ამ დროს აბანოში ერთი ტუსაღი ბანაობდა თურმე და დარაჯი აბანოს კარებთან მდგარა. დარაჯს დაუნახნია ეიუბოვები, მაგრამ ვერ მოუფიქრია, რომ ტუსაღები ციხიდგან იპარებიანო. ამას გარდა ქუჩის კარებთან კიდევ სხვა დარაჯს და აგრეთვე ციხის გარედაც სამხედრო დარაჯს დაუნახავს ციხიდამგ ამოსულიები, მაგრამ ისინი ტუსაღები არა ჰგონებია და ყურადღება არ მიუქცევია. ეიუბოვები ვიწრო კიბით ქუჩაში ჩამოსულან, და გაუვლიათ ორ ნაბიჯზე ციხის ზედამხედვლის ზურგს უკან, რომელიც ქუჩაში თურმე ვიღაცა აფიცერს ელაპარაკებოდა, და გაქცეულან. ამ დროს შეამჩნიეს თურმე, რომ ციხის კიბის კარი ღიაა, მაშინვე ტუსაღები თავიანთ ოთახებში შერეკეს და დაათვალიერეს, ვინ აკლიაო. აღმოჩნდა, რომ, ეიუბოვები გაქცეულიყვნენ. მაშინვე ეს ამბავი შეატყობინეს ბ-ნს ტფილისის გუბერნატორს და ტფილისის პოლიციმეისტერის მოადგილეს, რომელმაც მაშინვე ცხენოსანი პოლიციის მოხელენი გაგზავნა ყოველს გზაზედ. ამავე დროს ქალაქშიაც დაუწყეს ძებნა, მაგრამ ვერას გახდნენ-რა.

*** რკინის გზის სატეხნიკო სასწავლებელში შემსვლელთა რიცხვი წელს 60 ყოფილა; ამათგან 6 კაცს ჯანის სისუსტისა გამო სრულიად უარი უთხრეს, ხოლო 54-დგან, სასწავლებლის რჩევის დადგენილობით, მიღებულ იქმნა 28 კაცი.

*** ბუხარადამ ამ თთვის 22 ტფილისში ჩამოვიდა ნასწავლი ფრანგი პავლე გოლცი, რომელიც მოგზაურობდა იმიერ კასპის მხარეს. იქ მოგზაურს დაუთვალიერებია სამხედრო რკინის გზა, რადგანაც საფრანგეთსა ჰსურს აფრიკაში ამნაირივე რკინის გზის გაყვანა. ბ-ნი გოლცი ტფილისიდგან გაემგზავრება კავკავის გზის დასათვალიერებლადა და შესასწავლად.

*** ტფილისში კერძო ბუხჰალტერიის მასწავლებელს ი. ბრენერს განუზრახავს ანგარიშების სწავლების საკვირაო უფასო სკოლის გამართვა ჩვენს ქალაქში იმ ნოქრებისათვის, რომელთაც მცირე ჯამაგირი ეძლევათ. ბ-ნს ბრენერს უკვე უთხოვნია ტფილისის გუბერნატორისათვის ამ სასწავლებლის დაარსების ნებართვა და თან პროგრამაც წარუდგენია, რომელიც სრულიად საკმარისი იქნება მომავალ საკვირაო სკოლისათვის, სადაც ბ-ნი ბრენერი ასწავლის: ანგარიშს, საანგარიშო დავთრების შედგენას ბუხჰალტერიის წესით და საანგარიშო „ჩოთქს.“

კარგი საშუალება აღმოუჩნდება ჩვენს ნოქრებს, თუ ბ-ნ ბრენერის აზრი გამართლდა.

*** რკინის გზის ტფილისის სადგურზე გუშინ-წინ ელექტრონის ზარები გამართეს. ეს ზარები განუწყვეტლივ ირეკება, როცა მატარებელი ავჭალის ანუ ნავთლუღის სადგურიდამ წამოვა ტფილისისკენ. ზარების რეკვა სწყდება მხოლოდ მატარებლის ტფილისში მოსვლის შემდეგ. ამ გვარი ზარები სულ ოთხია— ორი „ვოკზალზე“ —ერთი ავჭალასა და მეორე ნავთლუღის მხარეს. და ორი ზარიც პირველს ისრებთან, ორსავე მხარეს.

*** გუშინ ტფილისის ქალაქის გამგეობამ ტფილისის ცხენის რკინის

ფელეტონი

ქალები

1.

ძირს შაირი დავსწერო,
გამოვეცნობო ჩანგურსა,
ტურფა ქალუპი ვამღერო,
ვასიამოვნო ჩემს ყურსა.
აი რას გეტყვით, ქალებო,
მწველის სურვილით მთვრალებო,
თუ თხოვნას ჩემსას ყურს უგდებთ
და სიმზე თითებს დაადებთ.
თქვენ მეტნო ყოვლის ქებისა,
უმანკო სახით მავალნო,...

—

2.

ვხედავ, რომ სჯავრობთ ჩემზედა,
თვალსა გთხრით სიმართლის სმენა,
რისხვა სჩანს თქვენს სახეზედა,
აწრბში გეტყობათ მოწყენა.
ვაჰ, ჩემო თავო, რისათვის
გაწყინეთ, ან მოგიმდურეთ,
ცუდი-კი არ მსურს მე თქვენთვის,
ოლონდ უბრალოდ გეხუმრეთ.
თუ მომიტევებთ შეცდომას,
შემირიგდებით, ხელს მომცემთ,
გამომიცხადებთ შენდობას,
ტუჩებში ტკბილად მაკოცებთ,—
სრულად დავანგრევ შენობას,
რაცა აქვს ჩემსა კალამსა,
სიტყვებში ვიხმარ მჭევრობას,
დაგასხამთ მკურნალს მალამსა.

—

3.

ავისა მთქმელი კარგადა
ეცდება, კარგსაც შეიძლებს,
ღირს, რომ აიღოს საგნადა
ისევ ის, რაც მას ახელებს.
ეგე, დამშვიდდეს, შეხედოს
ჩვეულებრივის თვალებით,
და კერძობა დააგდოს,
გასინჯოს მხოლოდ გონებით.
დასამტკიცებლად ამისა,
თუ გინდათ, ასე დავიწყებ,
მე ქებას მარიამისა,
სანამ ვარ, არ დავივიწყებ.
განსაკუთრებით ივერნი
დიდად ვართ დავალებულნი,
უფასო ნიჭნი ციერნი
თქვენგან გვაქვს მოპოებულნი.
ჩვენ წილად ქალმა გვიხვედრა,
ქალწულმა ქრისტეს მშობელმა,
სიმართლეს მან მიგვახვედრა,
ჩვენთვის კეთილის მდომელმა.
ქალის ხატი რა ვიხილეთ
ანდრია პირველ-დარქმულის,
სტუმრისა სწორად ვილხინეთ,
აღდგომა ჩვენთვის ჯვარცმულის.
„მირიანის“ დროს მეფისა
ქალმან ქართველთა ნათელ სცა,
სწავლა ქრისტესი ღვთის ძისა
ჩვენ ქალის ხელით მოგვეცა.
ქალში არ გაჩნდა არსება
მრთელის სოფლისა დამხსნელი,
სამთაგან ერთი ღვთაება,
იესო ნაზარეველი?
ქალი არ იყო „თამარი“,
ჩვენი სახელის გამთქმელი,
ბრძენი, წყნარი და ნარნარი,
შვიდ სამეფოთა მმართველი?!
ეს იყო ღმერთი კავკასის,
მბრძანები სამის ზღვებისა,
წარმომდგენელი სინაზის,
სიმხნის და ძლიერებისა.
ეს იყო მადიდებელი
სამ-სახის ერთ-არსებისა,
ეს არის აღმავსებელი
საყდრებით ჩვენის მთებისა.
თამარს ვინ იტყვის, რა იყო,
მეათასედსა ნაწილსა,
ვიცით-კი სხვა არ ვინ იყო
მისებრი არას ადგილსა.
ჩემგან ჩრდილსაცა ვერა სცნობთ
ამ განსაცვიფრო სახისას,
მაგრამ ვიმედობ ყველა გრძნობთ
ღირსებას მისის საქმისას,
რადგან ხართ მათი შვილები,
ვინც ამ სახელსა ესვიდნენ,
რომელთ ხორასნის რკინები
ორგულთ ძვლებზედა ცეცხლს ჰყრიდნენ.

—

4.

კვლავ მრავალს გეტყვით, ქალებო,
კეკელაობით მთვრალებო,
თქვენ მხოლოდ ყური დამიგდეთ
და თარი ხელში აიღეთ:
ქალია ყმაწვილობისა
კერპი, თაყვანის საცემი,
სიმღერის, შაირთ წყობისა
სვე-ცხოვრების მომცემი.
მხატვარი სახეს ქალისას
ფიქრის სოფელში დაეძებს,
სწერს სურათს იდეალისას,
მისთვის საკვდავად თავსა სდებს.
მეჩანგე უკრავს, დაჰფრინავს,
ზეცას აქვს მთელი გონება,
მღერის დღე და ღამ, არ სძინავს,
თურმე სურს თქვენი მონება.
ის გამოსტაცებს ათასს ხმას
უნდო სიმთ თქვენის ეშხითა,

გზის უსახელო საზოგადოებას ნება მისცა, დიდს ბელგიურს ვაგონებში ოც-და-შვიდი კაცი შეგიძლიანთ ჩასხათ, 24 მაგიერადაო.

*** ტფილისის პირველ კლასიკურ გიმნაზიის პანსიონი გუშინ მანგლისიდამ ტფილისში ჩამოვიდა.

*** ამ თთვის 23, კავკასის რკინის გზის მე 133 ვერსზედ მატარებლიდამ ჩამოვარდნილა დიდი ბოძი, ამ ვერსის დარაჯს თავზე დასცემია და მოუკლავს.

*** დ. საჩხერე (შორაპნის მაზრა). ამ ორის წლის წინად სასამართლოს გადაწყვეტილებით გაგზავნილი იყო აქედგან ციმბირს სოფ. საერხეს მცხოვრები ნიკო ციმაკურიძე, რომელსაც სამსონ აბდუშელიშვილის სახლის გატეხისა და გაძარცვის ბრალი დაედო. ც—ძე ციმბირიდგან გამოიპარა და ჩვენს მხარეში დაჰბრუნდა; ეს ერთი წელიწადია თითქმის აქაურობას აწუხებდა და ამ დღეებში ბედმა უმტყუნა — მიიტყუეს სოფ. ჭალაში, შეიპყრეს და ქუთაისში გაჰგზავნეს ციხეში დასაბინავებლად.

*** დ. ყვირილა. ეს სამი წელიწადია, რაც დ. ყვირილაში პატივცემულ ნინო თურქიას ქალის შემწეობით საქალებო პირველ-დაწყებითი სასწავლებელი არსებობს. პატივცემულს ქალბატონს, თუმც ბევრჯერ გასჭირებია და დღესაც უჭირს ამ სასწავლებლის მარტო თავისის ხარჯით შენახვა, მაგრამ პატიოსანს შრომას მაინც არ ანებებს თავს. მისი შრომა და ღვაწლი კიდეც დააჯილდოვა ადგილობრივმა სამასწავლებლო მთავრობამ. ამ დღეებში ადგილობრივ სკოლების დირექტორმა აცნობა, ვისაც ჯერ არის, რომ ეს სასწავლებელი ყვირილის ადგილობრივმა საზოგადოებამ თავისის ხარჯით უნდა შეინახოს. იმედია, ყვირილის საზოგადოება ამ აზრს შეტყობის უმალვე განახორციელებს და დიდის აღტაცებით მიეგებება, რადგან ამ გვარი სკოლა თითქმის ყველა სხვა მაზრის ქალაქშია და არც დ. ყვირილა თავისის მცხოვრებლებით ჩამორჩება მათ უკან ამ ეგრედ სასარგებლო საქმეში. დ. ყვირილაში მით უმეტეს საჭიროა ამ გვარი სასწავლებელი, რომ ეხლანდელი, სკოლა, როგორც კერძო, შეიძლება დაიკეტოს.

*** თურქესტანსა და ბუხარას მხარეს მოგზაურობდა საფრანგეთის საბრეშუმო თესლის გამშენებელ სახლის წარმომადგენელი ბ-ნი გოლი, რომელიც ამ ადგილებში აბრეშუმის მომშენებელთ ურიგებდა საფრანგეთის თესლს. ეხლა ბ-ნი გოლი ჩვენს მხარეში დარჩენას აპირებს, რომ აქაც, ჩვენს მეაბრეშუმეთა შორისაც, გაავრცელოს ეს თესლიო, ამბობს „ნოვ. ობოზრ".

*** 23 აგვისტოს ორლოვის ქუჩაზე ფოსტის ფურგონი დაეჯახა ტფილისის მცხოვრებლის რომანოვის 6 წლის ბავშვსა და ისე მძიმედ დააშავა, რომ ბავშვი იმავე დღეს გარდაიცვალა.

*** ამავე დღეს ტფილისის სამკურნალოში ფესვის ალაგში თავი ჩამოიხრჩო ავადმყოფმა 60 წლის ქალმა სტავროპოლის მცხოვრებელმა პელაგია რუდმა.

არჩილური, შვიდ-თავი

(საამდროო ამოცანები)

—

ყურსაც გიტკბობს, გულსაც გითბობს,
რომ ჰკითხულობ მის ნაწერსა,
არას გეტყვის ნამეტანსა, შერეულსა,
შეუფერსა;
ზრზოლას მოგგვრის, საცა უნდა, შეგატაკებს მედგრად მტერსა;
იცის სულის კვეთებანი, რას შეამთხვევს ყმას და ბერსა.
ბუნებისა წესსა გასმენს, სამართლისა
ხმას ძლიერსა;
ემოწმება შენი გრძნობა მოთხრობილსა მის მიერსა,
გიწვევს მოძმეთ, თან ზიარად, გიფენს
სურათს გულ-საგმერსა,
იდღეგრძელოს, — ენა ჰკვართოს —
თვისად შვილად ჰყავდეს ერსა.

ნამცეც-ქუცმაცი

—

ამ ერთის საუკუნის წინად რომ ვისმეს ეთქვა, ქალაქ ტფილისში ავჭალიდგან გამოვიყვანოთ წყალიო, სიცილადაც არავის ეყოფოდა და, ამას კიდევ ვინა სჩივის, იქნება მთქმელი ცოტა სუსტადაც ჩაეთვალათ და ცივი წყალი გადაესხათ თავზედ, გონებას მოდიო. მაგრამ აგერ განვლო ამ საუკუნემ და, თქმა-კი არა, საქმით ასრულდა. ყოველთვის ასეა, კაცობრიობა წინ მიდის და რაც გუშინ შეუძლებელი იყო, ის დღეს შესაძლებელი შეიქმნა. რკინის გზის გაკეთებასაც არავინ დაიჯერებდა, მაგრამ აგერ, ღვთის წყალობით, ჩვენის თვალითა ვხედავთ, რომ დასაჯერებელიცა ყოფილა და სარწმენიც. აქაც ისე მოხდა: პირველში სასაცილოც-კი იყო, მაგრამ ქალაქის გამგეობამ წინასწარმეტყველ მოსეობა გაგვიწია, დაჰკრა კვერი და წყალი გამოადინა, გამოამილა ავჭალიდგან ტფილისში.

ეს ყველა კარგი, დავგილოცნია იმათთვის მოსე წინასწარმეტყველობა, მაგრამ საინტერესოა ვიცოდეთ, ეს უდაბნო სადა ჰნახეს, რომ წყლის გამოდენა სცნეს საჭიროდ? მერე რა წყლისა? დღე ერთია და მოჩივარი ათასი: რედაქციაში მოდიან და თან შემოაქვთ ჰიქით ავჭალიდგან წამოღებული ნუგბარი, შეხეთ, აბა ეს დაილევაო! წყალი-კია ვითომ იმ ჰიქაში? წყალი-კი არა, რაღაცა თხლეა, ნაცარტუტი, სამის წლის დაყენებულ ღოლოსი და მახოხის ფერი სძევს, შიგ მატლები დასცურავენ, ერთს ჰიქა წყალს შვიდი გირვანქა შაბი ვერა სწმენდავს. საკვირველია, ასეთის დურდოსთვის ქალაქის გამგეობა თავს რად იწუხებდა და ავჭალაში რად გარბოდა, როცა ჩვენისავე ქალაქის ქუჩებში გუბე-გუბე სდგას და დამაშვრალი საქონელიც არ ატანს პირს?!.

ქალაქს შიგ შუაგულს უშველებელი მდინარე ჩამოუდის და ორად არის ამის გამო განაწილებული, ასე რომ ხუთ-ექვსს ალაგას ათ-საჟენიანი ხიდები სჭირდება და წყურვილის მოსაკლავად-კი ავჭალაში გარბის ქუდმოგლეჯილი. ეხლა კიდევ ავჭალა და მტკვარი შეურევიათ ერთმანეთში და ამ ნარევშიაც ხალხს ფულს ახდევინებენ. რაღა თქმა უნდა, რომ დურდო იქნება, ავჭალის წყალი მტკვართან ისე პირ-შავად არის, რომ სახეს ან როგორ გამოიჩენს! საზოგადოდ ჩვენის ქალაქის მმართველებს აზირებული ზნე სჭირთ: შინაური არა მოსწონთ-რა და თვალი და ყური შორს გაურბით. მაგალითებრ, ქალაქის მკვიდრი შიმშილით იხოცება და სპარსეთის საზღვრიდგან-კი ჩამოჰყავთ კრომუშები... ამის შემდეგ რაღა საკვირველი იქნება, რომ ეხლა წყალი გოგჩის ტბიდგან გამოიყვანონ მილებით ქალაქისათვის, ან სულთქმა აჰკრძალონ, აქაური ჰაერი მავნებელიაო, და ბაქოდგან წამოიღონ ნავთით შეზავებული ჰაერი მილებით... ტყუილად-კი არ არის ნათქვამი, „შინაურს მღვდელს შენდობა არა აქვსო".

**

შინაურის მღვდლისა რა მოგახსენოთ, მაგრამ ჩემ საწინაღმდეგოდ გამოლაშქრებულს გაზ. „მწყემსის" კალმოსანს „სოფლის მღვდელს"-კი რომ შენდობა არ ექნება, არც შინა და არც გარედ, ეს ადვილად დასაჯერებელია. ნურაფერს-კი უკაცრავად მკითხველების წინაშე, რომ სხვა საგანზედ გადავუხვიეთ, რადგან მღვრიე წყლის შემდეგ მღვრიე ლიტერატურის შესახებ ლაპარაკი ვგონებ დიდი ნასკუპი არ იყოს. ეს მცირე ნასკუპი იმან გამოიწვია, რომ 20 აგვისტოს კიდევ გამოხოხორიკდა რუსული „მწყემსი" და ქართული „Пастырь"-ი და, ასე წარმოიდგინეთ, ქალაქშიაც-კი ჩამოხოხორიკდა.

მ. დ. ღამბაშიძეს არაფრად მოსწონებია ჩვენი წარსული „ნამცეცქუცმაცი", სადაც მოხსენებული გვქონდა და დამაგალითებულიც, რა ახირებულად პოლემიზატორობს ამ ახირებულის ლიტერატორის ახირებული გაზეთი და იმდენად არა-მართებულად იქცევა, რომ ფსევდონიმსაც-კი ფარდასა ჰხდის და საქვეყნოდ ამჟღავნებს. თითქოს თავისის ჟინიანობისა და ახირებულობის დასამტკიცებლად, ეხლა კიდევ იმასვე იმეორებს გაზ. „მწყემსი" ვიღაც „სოფლის მღვდლის" სახელით. ეს „სოფლის მღვდელი" „მწყემსის" უკანასკნელს ნომერში მწარე ფიქრებს მისცემია და აი, სხვათა უხამსობათა შორის, რასა სწერს:

> ერთი კიდევ ახალი მოვლენა: დღემდის მარტო თეატრებში და ცირკებში ვხედავდით მასხარებს (*клоунъ*), დღეს გაზეთის რედაქციებშიაც დაინახეს ამისთანა მასხარების ყოლა საჭიროდ. როდესაც ხალხს მოეწყინება თეატრში ან ცირკში წარმოდგენის მოთავე კაცები, სანამ წარმოდგენისათვის მოემზადებოდნენ, გამოუშვებენ ამ დროს მასხარებს(?). ესენიც გამოდიან და მასხარობენ და ათას-ნაირს სისულელეს ჩადიან, რომ მაყურებლები არ მოაწყინონ. სწორედ ამ ნაირივე მიზნით უნდა ჰყავდეს დაქირავებული „ივერიის" რედაქციას ვიღაცა მასხარა ბიჭი, რომელიც ხან ახნაზაროვის(?), ხან დუშიკოს და ხან სხვა სახელით გამოდის «ივერიაში» და თავის მასხარობით ართობს გაზეთის მკითხველებს, რომელნიც სამასხარაოს მეტს არას კითხულობენ. სწორედ კარგი საშუალება მოუგონია „ივერიას" თავისი მკითხველების გასართობად.

გაუტარეთ აბა ნესტარი ამ უმართებულო წერილს და მუშტრის თვალით განიხილეთ თუნდა ლოგიკის მხრივ, თუნდა ლიტერატურულ ზრდილობისა და თუნდა სიმართლისა. ჯერ ერთი რა არის ეს ფრაზა: „როდესაც ხალხს მოეწყინება მოთავე კაცები, სანამ წარმოდგენისათვის მოემზადებოდნენ, გამოუშვებენ ამ დროს მასხარებს"? ხალხს, ვსთქვათ, მოთავე კაცები მოეწყინება, მასხარებს გამოუშვებენ, ეს სანამ წარმოდგენისათვის ვიღა მოეწყობოდეს? ხალხი? ჯავრით ისე დაჰბნევია „მწყემსს" დავთარი, რომ უიმისოდაც ახვლანჯულ-დახვლანჯული ლოგიკის ძაფიც-კი დაუკარგავს. ეს უაზრობა.

მეორე: ვინ გამოდის „ახნაზაროვის" სახელით „ივერიის" ფურცლებზედ? ტყუილი გაგონილა და ამისთანა, როდესაც თხუთმეტის წლის განმავლობაში „ივერიის" ფურცლებზედ ორი სტრიქონიც არ დაწერილა ამ სახელით! ეს მტკნარი სიცრუე.

მესამე: საკადრისია მართებულის ლიტერატორისათვის „ვიღაცა მასხარა ბიჭის" დაწერვა და ასე წოდება ყველასი, ვინც ორიოდე სამართლიანს სიტყვას შეჰკადრებს? ეს უმართებულობა.

მეოთხე: როგორ მოგწონთ ეს „სოფლის მღვდელი", რომელიც მაგალითის მოსაძებნად ცირკსა და თეატრებში მიძვრება ანაფორა-აკრეფილი! ვკითხავთ თვით მ. დ. ღამბაშიძეს, განა შენდობა ეთქმის იმ მღვდელს, და მერე ისიც სოფლისას, რომელსაც ფიქრი და ოცნება ცირკისაკენ მიუქრის და ამასაც არა ჰკმარობს, კულისებს უკანაც შერბის, ვნახო, ტანისამოსს იცმენ, თუ რას აკეთებენო?!.

საზოგადოდ „მწყემსს" ამ ბოლოს დროს ძალიან დასჩემდა უკუღმართობა. თუ ვინმე ნაკლი რამ შეჰნიშნა და თავი ვერ გაუმართლებია, მაშინვე ლანძღვა-გინებას ჰხმარობს ფარხმალად. ამას წინად გაზ. „Новое Обоз." ბ-ნმა ხონელმა გაუსწორა უკუღმართი ნახტომი და მ. დ. ღამბაშიძემ, მაშინ რომ ვერა დააკლო-რა, ეხლა-ხან, როდესაც ზემოხსენებული

რასაც ვერ შესძლებს თითონ თქმას,
გაცნობებთ უცხო ხერხითა.
თქვენის ლოყების მსგავსებას
ბულბული შეჰყეფს, უსტვენის,
საბრალო თვის სუსტს არსებას
ფარვანაც დასწვავს, თუ ჰშვენის.

—

5.

ასეა თქვენი ქმნილება,
სავსე ორისავ ღირსებით,
რას დასდევთ, ვინ რას მიხვდება,
რა ხართ, ანუ რა იქმნებით!..
მიტომაც თავს ბრუ დასხმულნი
თქვენს მახეებში ვარდება,
უეცრად იქ ალონთებული,
იქ თქვენ ფერხთანვე გაჰქრება.
მეც ხშირად თქვენი სახმილი
მდებია, ეხლაც მედება,
კიდევაც ვიცი, მახვილი
ოდესმე არ ამცილდება.
რაა, კაცი ვარ ერისა,
არ ბერი განშორებული,
ჩემის ლამაზის მტერისა
სამარადისოდ ერთგული.

—

მეტი რა გითხრათ, ქალებო,
უკახურ-ღვინოდ მთვრალებო,
სხვათ მწველნო, თვით გულ-გრილებო,
თქვე ალკრძალულნო ხილებო.

მ. ფაზელი

1889 წ.

ჩემო შვინდავ!

(სურათი)

I

ღამის სიბნელეს ერთი ალიაქოთი შეუდგა და შიშისაგან ტუჩის ფერი დაჰკარგა, როცა დღის ნათელს თვალი შეასწრო. სიბნელე ჰგმინავდა, ფორთხიალობდა, ებრძოდა სინათლეს, მაგრამ ვერას გამხდარიყო. სასოწარკვეთილებით მიჰმართა თავისს დარაჯ-ვარსკვლავებს და საშველად იხმობდა, მაგრამ ისინიც შიშისაგან სადღაც მიმალულიყვნენ და თავის დედის სიბნელის მომაკვდავი ხმა არ ესმოდათ. მარტო შორს, სადღაც ცის კიდეს გამოჩნდა ამ ხმაზედ ერთი დარაჯი, მალვით გამოაბჟუტა თვალები და თავისი დედა-სიბნელე მთლად ნაცრის ფრად ქცეული რომ დაინახა, ნაღვლიანად ჩაიქნია თავი და ისევ მიიმალა.

დარაჯთ ამ ნაირი სამარცხვინო საქციელისთვის ხმელეთიდგან ფრინველთ ყიჟინა დასცეს, და სინათლეს-კი „ვაშა, ვაშა"-ს დასძახოდნენ. ტოროლა მაშინვე წამოვარდა თავის ბინიდგან და სიხარულით გაეშურა ცისკენ სინათლის მისაგებებლად...

ჯერ ისევ ნორჩმა, ხავსივით მწვანე ბალახმა ღამის სიბნელისგან მოხრილი წელი აიმართა და ღიმილით შეჰხედა სინათლეს, რომელიც ალერსით დასცქეროდა ზემოდგან. აგერ, ახლად გაფურჩქვნილმა ვარდმაც მორცხვად და კეკლუცად დაუწყო მზერა სინათლეს, ვითომ-და ყურს არ უგდებსო ბულბულის გულ-საკლავს სტვენას, რომელიც აგერ რამდენი ხანია, სასოწარკვეთილებით დაჰკვნესის და ეტრფიალება. საწყალი ვარდი მთლად დამთვრალია ბულბულის ალერსით, მაგრამ რა ჰქნას, როცა მეტის-მეტი მორცხვი და კრძალული არსებაა და ვერ გამოუთქვას ბულბულისთვის თავისი გრძნობა! აგერ, როგორ გაწითლებულა გულისთქმით ő ალმური ასდის... ბულბული-კი ვერ მიმხვდარა ამას და, ამ გაათკეცებულ ვარდის სიმშვენიერით დამწვარი, უფრო გულ-საკლავს ხმებს დაჰკვნესის და სტვენს, თითქოს გული უნდა ამოიგლიჯოს და ვარდს ესროლოს, რომ ამით მაინც არის დაიმსახუროს მისი ყურადღებაო.

ძირს, ხმელეთს ფრინველთ უკანასკნელად კიდევ დას[illegible] სიბნელეს ყიჟინა, სინათლეს [illegible] მი[illegible]ლოცეს და საზრდოს სა[illegible] გაემგზავრნენ სხვა-და-სხვა მ[illegible]. ყვინჩილამაც მიჰბაძა სხვა ფრ[illegible], ფრთხიალით გადმოეშვა ძი[illegible] ტოტიდგან და იქვე ნაგვის [illegible]ს რუკ-რუკით ქექა დაუწყო [illegible]და თავისთან დედლებსა და [illegible]ებს, რომელთაც დიდხანს არ [illegible]ოდინეს და ნაგვის ქექვით მხარში ამო[illegible]უდგნენ.

ქათმებთან ერთად სოსოს დედაც წამოდგა, საჩქაროდ დაჰგავა სახლი და დერეფანი, ნაგავს კიდევ ახალი ნაგავი მიუმატა და ამით ყვინჩილ[illegible] და იმისი ჯალაბობა ძალიან გაა[illegible]რა. სოსო-კი დილის ძილში ი[illegible] და ტკბილად ხვრინავდა დერე[illegible] და მივიდა, უნდოდა გა[illegible], მაგრამ შენანდა [illegible] ისევ თავი დაა[illegible] საწველელით ხელში ხბო[illegible]. ხბომ მაშინვე შეჰბლავ[illegible]ტუნაობით თავის დედის [illegible]ურა, რომელიც მხიარულ[illegible]ებება და ბზმუილით ლო[illegible]უწყო, როცა ხბო თავისს პა[illegible] თავს ცურზედ უსვამდა და თან [illegible]თის ძუძუს ჩაიდებდა პირში და [illegible] ეორჯეს. სოსოს დედაც საწველელით იქვე იდგა და ხბოს ჰშველოდა ძუძუების მორიგებას.

— ჯერ ეს გეყოფა, ჩემო ფუჩინავ! სთქვა სოსოს დედამ და ხბო ძროხას წინ მიუბა, თითონ-კი მიუჯდა ცურს და ცოტა ხნის შემდეგ საწველელში რძეს ჩხრიალი დააწყებინა.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

გაზეთი ახალის რედაქციის ხელში გადავიდა და ხონელმა თავი დაანება იქ წერას, დაუწერა, რომ ხონელი გაუსტუმრებიათ რედაქციიდგან და პოლიციელად შესვლას აპირებსო. ასე წარმოიდგინეთ, ეს საქციელი გაზ. „Тиф. Лист.“-მაც-კი უმართებულობად ჩაუთვალა. ეხლახანვე, როგორც ჩვენის წარსულ წერილიდგან უწყის მკითხველმა, ბ-ნ ქართლოსისძეს მოეპყრა ასე და ეხლა კიდევ ჩვენსკენ გამოუმართებულა. რა გვეთქმის იმის მეტი, რომ კვლავ, თუმცა ისევ ამაოდ, არ განვიმეოროთ: მამანო „მწყემსისანო“, დაიცხვრენით ენაჲ თქვენი ბოროტისაგან და ბაგენი თქვენნი ნუ ამბობენ ზაკვასა!..

დუშიკო

ღია წერილი მ. დეკანოზ დავით ღამბაშიძის მიმართ.

„ივერიაში“ დაბეჭდილი იყო სტატია ქართლოსისძისა სათაურით „მოკლე მიმოხილვა ჩვენის საღმრთო და საეკკლესიო წიგნების მდგომარეობისა“, რომლის გამო თქვენ „მწყემსის“ №№ 13 და 14-ში დაარღვიეთ ლიტერატურული ზრდილობა, უმართებულო ეპიტეტებით შეჰკადრეთ ჩემი პიროვნება და დამსახეთ ქურდად თელავის სასულიერო სასწავლებლის ოლქის სამღვდელოთა ფულებისა, რაიცა მე აშკარა ცილის-წამებად მიმაჩნია. ამისთვის, რადგან თქვენც ჩემგან შეურაცხყოფილად და ცილ-დაწამებულად ჰხადით თქვენს თავსაც, მართებულად ვრაცხ, რათა ამ საქმის განსამართლება მივანდოთ მედიატორეთა სამართალს, რომელთა განჩინება სავალდებულო იქმნება ორისავე მხარისათვის. ეს განჩინება უნდა დაიბეჭდოს როგორც „ივერიაში“, აგრეთვე „მწყემსში“. მე ჩემის მხრით ვასახელებ ბ-ნს ნიკოლოზ ზებედეს ძეს ცხვედაძეს და მ. დეკანოზს პეტრე კონჩუაშვილს. უკეთუ ამ დასახელებულ გვამთა წინააღმდეგ თქვენ არაფერი გაქვთ, თქვენც დაასახელეთ მესამე და ამ სამთ თავიანთ შორის ამოირჩიონ თავმჯდომარე. ხოლო უკეთუ თქვენც ისურვებთ ორის მედიატორის დასახელებას, ინებეთ, და ამ ოთხთ თვითვე ამოირჩიონ თავმჯდომარე თავიანთ სურვილისამებრ.

ნიკოლოზ ვასილის ძე მთვარელიშვილი.

17 აგვისტო

თელავი

დაბა და სოფელი

(მოწერილი ამბავი)

ბათუმი. 10 აგვისტოს. ბათუმში ქართველნი მაჰმადიანნი კარგა ბლომად სცხოვრობენ. ბათუმის ქართველს მაჰმადიანებს ბათუმში სამი ჯამე აქვთ. ერთში კერძოდ ოსმალოს თათრები დაიარებიან და ორში-კი ქართველი მაჰმადიანები. ერთი ჯამე ეხლა გადააკეთეს და გადაახლეს. ეს ჯამე მეტად დიდი ჯამეა და ბევრის თათრულის წარწერით არის შემკული. ჯამე გაუახლებიათ ხუსეინ ბეგ და იბრაიმ ბეგ ბორჩხელის აბაშიძეების დახმარებით და თაოსნობით. ესენი სჩივიან, რომ ჩვენი პირველი ძველი ჯამე, რომელიც სულთანის დედისაგან არის გაკეთებული, დღეს მეტის-მეტ ცუდს მდგომარეობაშია ჩავარდნილი და დუქნების იჯარით გაცემის ნებას აღარ გვაძლევენო. მესამე ჯამე ფიცრულისაა, მაგრამ კარგად-კი არის შეკრული. ამ ჯამეების მზრუნველად ზემოხსენებული აბაშიძეები არიან, ჰუსეინ ბეგი და იბრაიმ ბეგი. ქართულად ლაპარაკობენ, თავიანთ სამშობლო ენად ქართულს ენას სთვლიან, თუმცა თათრულადაც-კი სწერენ და კითხულობენ, ქართული ნაკლებად სცოდნიათ და დღეის შემდეგ-კი ჩვენ უკეთ შევისწავლითო. ჰუსეინ ბეგს რამდენიმე ქართული წიგნი გადავეცი და დიდის სიამოვნებით მიიღო, აქა-იქ მაჰმადიანებს გადავცემო.

ამ ჯამეების მოლები, ხოჯები და უფროსები ქართველები არიან, ერთს გარდა. ერთი ჰანია, მაგრამ ქართული ენაც იცის. აბაშიძეებმა ახალს ჯამეზე მიმიწვიეს, მე მივედი, ლოცვა დადგა და ლოცვის შემდეგ აბაშიძეებს რამდენიმე ლექსი წავუკითხე. მოლები ყურს გვიგდებდნენ. რა-კი გაიგაიგეს თავიანთებური ლექსები, მაშინათვე ალტაცებაში მოვიდნენ და ქართულად დაიწყეს ლაპარაკი. ძალიან გაჰკვირდნენ აგრეთვე, როცა იმათი ქართულის ასოებით დაწერილი არაბული ლოცვები წავიკითხე, ის ლოცვები, რომლებსაც ესენი ყოველ დღე აკითხებენ ხალხსა და ბავშვებს. ყველა ესენი ნამდვილი აჭარელი ქართველები არიან. ამათი მუფთი და მუდერისიც ქართველები არიან, ქართულად ლაპარაკობენ, თუმცა საუბედუროდ ქართული წერა-კითხვა-კი არ იციან და ცოტა ქართული ენაც სძულთ, ფანტიკობენ: ჩვენ ქართველები არ ვართო!

ერთის ჯამეს გვერდით ამათ სკოლაცა აქვთ, სადაც ქართველ მაჰმადიანთა შვილები სწავლობენ და იქ, თათრულს გარდა, სხვას არაფერს ასწავლიან.

საზოგადოდ უნდა ვსთქვათ, რომ უფროსი სასულიერო წოდების კაცნი უფრო ფანატიკოსები არიან, ვიდრე სოფლის უბრალო ხოჯები. ფანატიკოსები არიან ნამეტურ ის ქართველი მოლები და ხოჯები, რომლებიც ოდესმე სტამბოლში ყოფილან. ეს ფანატიკოსი მოლები თავიანთ დედა ენად ქართულს ენას არა სთვლიან, თუმცა არც არაბული იციან რიგიანად. ამ მოლების საშუალებით აქაურს ქართველებში თათრული წიგნებიც გავრცელებულა და ამის გავრცელების წადილი ამათში ასეა გაღვიძებული, რომ ახალ ჯამეს გვერდით თათრულის წიგნების მაღაზიაც გაუმართავთ და იქ ვაჭრობს ერთი ოსმალელი თათარი, რომელსაც ეფენდის ეძახიან. ამ ეფენდიმ რომ დამინახა ქართულის წიგნებით, არაფრად ესიამოვნა და ლანძღვა დამიწყო. ამ დროს აქ იყვნენ ქართველი მოლები. ამათ უსაყვედურეს და გააჩუმეს.

ყველგან ცხადად შენიშნავს, რომ აქაურს ქართველებს სულ საზღვარ-გარეთელი თათრის მოლები, ხოჯები და სხვა უფროსები აფანატიკოსებენ. მაგალითად, ამას წინად, პარასკევს დღეს, აქ ერთს მოლას აი რა წარმოუთქვამს ჯამეში, ქართველ მაჰმადიანთ წინაშე: „ის თათარი კაცი, რომელიც ქართველების გვერდით ცხოვრებას ირჩევს, ჯენეთს (სამოთხეს) უარ ჰყოფსო და სხვ.

ასეთს ქადაგებას ქართველი მაჰმადიანნი ყურადღებას აქცევენ, მაგრამ გადასახლებას-კი ვერ ეწყობიან, რადგანაც იმათის რჩევით ვინც გადასახლდა ოსმალეთში, ისინიც დაიღუპნენო. თავიანთის შვილებისათვის-კი მეცადინეობენ ესენი და უმეტეს ნაწილს თავიანთ ყმაწვილებისას ტრაპიზონის, ორლის და სტამბოლის თათრულს სკოლებში ჰგზავნიან სასწავლებლად.

ამ დღეებში შევხვდი ერთს ქართველს მაჰმადიანს, ახალგაზდა ყმაწვილს, გვარად აბაშიძეს. ეს ყმაწვილი ბათუმელის იბრაიმ ბეგ აბაშიძის შვილია და დღეს ტრაპიზონის თათრების სამხედრო სასწავლებელში სწავლობს. ამ სასწავლებელში ბევრი მაჰმადიანი ქართველი სწავლობს თურმე და იმათ შორის თხუთმეტი ყმაწვილი ჩვენის წერა-კითხვის საზოგადოების სასწავლებელშია ნამყოფი. ამ სკოლის მოწმობით მიუღიათ ეს ბავშვები. ამათ სასკოლო ფორმის ტანისამოსი აცვიათ და ქართული წერა-კითხვაც არა აქვთ დავიწყებული. მე გადავეცი რამდენიმე ქართული წიგნი, მიიღეს, თავიანთი ადრესიც მომცეს და მთხოვეს, რომ კარგი იქნება, რომ ტფილისიდამ ქართული წიგნები გამოგვიგზავნოთ ხოლმეო. იქ ძალიან ვკითხულობთ წიგნებს, ქართულის კითხვასაც არ გვიშლიანო. ერთი ჩვენთაგანი რუსულ-თათრულის მთარგმნელად დაჰნიშნესო. ამ სკოლის ზოგი მოწაფე სტამბოლის სამხედრო ლიცეიშიაც ყოფილა.

ამ დღეებში გავიცანი ერთი აჭარელი ბეგი, სულემან ბეგ თულუმბაზადე ბეჟანიძე, ანუ ძველად პირფარეშების შვილები. ესენი თამარ მეფის პირფარეშებად ყოფილან. თვითონ ეს ბეგი ახალგაზდა კაცია, რუსობის შემდეგ ქართული და რუსული ენა და წერა-კითხვაც შეუსწავლია და გრ. გურიელს ნათესავად მოხდება. აქა-იქ იჯარებს იღებს. ამისი ორი ძმა სტამბოლის ლიცეიში სწავლობს. ლაპარაკი ჩამოვუგდე, კარგი იქნება, რომ ქართული არ დაივიწყონ-მეთქი. რასა ბრძანებთო, მიპასუხა: თათრების ხელში სამასი წელიწადი ვიყავით, ჩვენი ენა არ დავივიწყეთ და ნუთუ ეხლა დავივიწყებთ, როცა თქვენ დაგიახლოვდითო. დავიწყება-კი არა, უფრო კარგად ვსწავლობთ და მოლებსა და ხოჯებს ყურს არავინ უგდებსო. შემდეგ სიამოვნებით წაიკითხა თავიანთებური ლექსები და დამპირდა, რომ მომავალს წელს თუ აჭარაში მოხვალთ და წიგნებს მოიტანთ, დიდს დახმარებას აღმოგიჩენ და მთელ ქართველ-მაჰმადიანთა სოფლებში დაგატარებო. ჩვენს ბეგებში ლაპარაკი გვაქვს და გვინდა, რომ აჭარაში საბაღოსნო სკოლა დავაარსოთ. ჩვენთვის ასეთი სასწავლებელი დიდად საჭიროა, რადგანაც აქეთ ვაზი ძალიან მრავლობს. ქართველ მეფეების დროს აჭარაში ბევრი ღვინო მოდიოდა და ძალიან გათქმულიც იყო. ყველა მაჰმადიანთ ბეგები და აღები იმას დარდობენ, რომ ძველად ჩვენის მეფეებისაგან ღირსება გვქონდა და ეხლა-კი არაფერი გვაქვსო. ჩვენი ქაღალდები სტამბოლშია და ჩვენ-კი გვინდა, თავად-აზნაურობის შესახებ დავა დავიწყოთ, იმედია ამ საქმეში საქართველოს თავად აზნაურობაც დაგვეხმარება და იმეცადინებენ, რომ ჩვენც მოგვენიჭოს უფლება და იმათთან შევერთდეთო.

ფონატიკოსების ბრალია, რომ ჩვენს წერა-კითხვის საზოგადოების სასწავლებელში 10 ყმაწვილზე მეტი არ სწავლობს ქართველი მაჰმადიანი, თუმცა ეს სასწავლებელი მათთვის არის დაარსებული და 10 ყმაწვილი-კი არა, 60—70 ყმაწვილი უნდა იყოს მოსწავლე. ესენი ეუბნებიან ხალხს, რომ თქვენს შვილებს ქართველების სასწავლებელში ნუ მიაბარებთ, თორემ სულითაც და ხორცითაც წაწყდებითო. ხალხიც ყურს უგდებს, შვილებს ისე უსწავლელად სტოვებენ და ან თუ ასწავლიან, მოლასთან მიჰყავთ ყმაწვილები. ამის წყალობით ქართველი მაჰმადიანები სწავლა-განათლების მხრივ ძალიან უკან არიან ჩამორჩენილნი. საზღვარ გარედ ნასწავლი ქართველი მაჰმადიანები-კი ამათ არ ადგებათ, რადგან სამშობლო ქვეყნისა და ერის სიყვარულიც უქრებათ და ენისაც.

ბათუმში სავაჭრო საქმეების მწარმოებელმა ქართველ-მაჰმადიანმა მაჰმედ-ეფენდი მჟავანაძემ გადმომცა, რომ ბათუმის ვაჭარ ქართველ მაჰმადიანებთან ქობულეთის სკოლის დაარსების შესახებ საუბარი მქონდა და გადავწყვიტეთ, რომ ამ თავითვე 200 მან. შევწიროთ და შემდეგაც არ მოვაკლოთ ჩვენი ზრუნვა, ოღონდ-კი ჩვენს ბავშვებს ქართულსა და რუსულს ასწავლიდნენო.

ზ. ჭ.

გასართობი

ორი ცოდვილი ქალი ბაასობს.

— ოჰ, რომ იცოდე, მარიამ, რა სასიამოვნოა ცოდვის მონანიებაო... ამბობს ერთი და ცად ალაპყრობს თვალებს.

— ჰო, თვით ცოდვაც დიდად სასიამოვნოაო, უმატებს მეორე.

**

საწყალი ხბო ამ ჩხრიალზედ მადა გაღვიძებული გამალებით იწევდა ცურისკენ, მაგრამ თოკი არ უშვებდა.

— ბაბალე! ღობის გარედგან გადმოსძახა შუახნის კაცმა, როცა სოსოს დედამ წველა გაათავა და ხბოს [illegible]ვად უშვებდა.

— [illegible] მშვიდობისა, მიესალამა [illegible] ბაბალემ იქით მიიხედა, [illegible] ხმა მოესმა.

— მშვიდ[illegible]ის ღმერთმა, ჩემო ქიტესავ!

— ჯერ სოსო არ [illegible] ნულარ დააგვიანებ!

— ეხლავ გავაღვიძებ.

ბაბალემ საწველელს [illegible] და ის იყო უნდა შინ [illegible], რომ ამ დროს სოსოც გ[illegible] გარედ,

— ოჰ, ამდგარხარ კიდეც, შვილო! სიყვარულით უთხრა დედამ.

— გუთნი-დედამ ხომ არ გაიარა? ჰკითხა სოსომ დედას.

— გუთნი-დედა აქ გელისო, გადმოსძახა ღობის გარედგან ქიტესამ, რომელიც სოსომ აქამდე ვერ შეამჩნია.

სოსო ამ ხმაზედ გაწითლდა და დედას საყვედურის კილოთი უთხრა:

— აკი გითხარი, დილაზე, როცა შენ ადგე, მეც გამაღვიძე-მეთქი!

— არა გრცხვენიან, მაგოდენა კაცი სხვამ უნდა გაგაღვიძოს! გაეხუმრა ქიტესა.

— როცა ლოგინში დაწვება ხოლმე, სულ იმას მეჩიჩინება: „დილაზე ადრე გამაღვიძე, გუთნი-დედას მინდა ავუსწროვო“, ღიმილით უთხრა ბაბალემ ქიტესას.

— ღმერთმა მოგცეს და მაგის [illegible]ნიერებას ორივე შეგვასწროს, და [illegible] ეს დღე ნიშანი იყოს, ეგ ისეთი [illegible] დადგება, რომ ამ ჩვენს სოფელში ცალი არ ეყოლება. ჯერ რა არის, სულ თითო სიგძე ბალღია და...

— ჰო, მეთერთმეტე წელშია გადამდგარი. გააწყვეტინა სიტყვა ბაბალემ.

— ჰო და აკი ვამობ, ჯერ თითი სიგძე ბალღია-მეთქი და ეხლავ ისეთს უნარს იჩენს, რომ კაცი ვერ წარმოიდგენს. ეგ რო არა ვგყავდეს გუთანზე, სულ უგემური იქნებოდა ჩვენი ხვნა. ამ ქალაქია დღე ისეთს „ოროველას“ დასძახის და ისე ერეკება წინა ხარებს, რომ კაცსაც და ხარსაც დაღალვას არ გვამჩნევინებს..

ბაბალეს გული სიხარულით თავისს ადგილს აღარ უდგებოდა, როცა ქიტესა ასეთის ქებით ამკობდა სოსოს. სოსო-კი ამ დროს ხბოს ეალერსებოდა და ქიტესას ქებას ყურს არ უგდებდა.

— ხარიც რო ისეთი ჰყავს! ი დალოცვილი და ქედ-მაღლიანი ისე მუხანათად ეწევა, რო ტოლი არა ჰყავს მთელ გუთნეულში.

— ამის გაზრდილია, ექვსის წლისა იყო ჩემი სოსო, ენაცვალოს თავისი დედა, როცა ის ძროხამ მოიგო, და მას აქეთ სულ ეს უვლის. ისე შეუყვარდა, რომ თითქმის ღამე გვერდით მიიბამდა ხოლმე და ისე ეძინა. ყოველს ცისმარე დღეს ახალ-ახალი ბალახი მოჰქონდა და თავისის ხელით აჭმევდა.

— კაი ხარი-კი დამდგარა-და... ღმერთმანი, სოსოზე და მაგის ხარზე ორი დღის ანეულიც ალალია. თუ ღმერთმა დარები დაგვიყენა, სწორედ ორის დღის ანეულს გავდუჰიმავ...

— მადლობელი ვარ, ჩემო ქიტესავ, მაგრამ მოდგმებმა რო არ იყაბულონ? ჩემს სოსოს, როგორც დღის მეხრეს, ერთი დღისა ერგება; ცალხარს კიდევ ნახევარი დღისა. აი, უღელი ხარი რო მყავნდეს, მაშინ სხვა იქნება: მაშინ ორი დღისა გვერგებოდა.

— რას ამობ, ადამიანო, რომელი მოდგმი არ მიყაბულებს?! განა ისენი-კი არა ჰხედავენ, რომ ბიჭი ძალაზე მუყაითად ეკიდება?!

— დედი, დაუძახა სოსომ თავისს დედას: ძროხას ძუძუებს დააჭრის, მოვაშორო?

— მოაშორე, შვილო!

— ჰე, ფუჩინო, აბა თუ მოჰშორდეს!.. აბამე, აბამე, რანაირი ღონიერია!.

სოსო აშორებდა ხბოს, მაგრამ ის ისევ ხელიდგან უსხლტებოდა, ძროხის ცურს ჰვარდებოდა და გულიანად ჰლოღნიდა.

— ღმერთმანი, სამი წლის შემდეგ მოზვერი დადგება და ჩემს შვინდას ტოლობას გაუწევსო, სთქვა სოსომ და ორივე ხელი ხბოს კისერზედ მოჰხვია.

—წამოდი, გეყოფა, ხომ ჰხედავ, დედაშენს რძე აღარ უდგა, უთხრა სოსომ ხბოს და გამოათრია, მაგრამ ხბო ცდილობდა, ისევ გაჰსხლტომოდა ხელიდგან.

— აბა წავიდეთ, სოსო, თორემ ღამის მეხრეები, სანამ ჩვენ გავალთ, გუთნეულს კიდეც მიჰრეკენ, სთქვა ქიტესამ და თავისს გზას გაუდგა.

— მე თითონ მოვაშორებ, შვილო, უთხრა ბაბალემ სოსოსა, როცა ის კიდევ ხბოს დაეჯაჯგურა, რადგანაც ხბო კიდევ გაუსხლტა და ახლა მეორე მხრიდგან დაუწყო წოვნა.

სოსომ ხბოს თავი ანება, წამოავლო ხელი საგუთნე სახრეს და ქიტესას დაედევნა. ცოტა ხნის შემდეგ ქიტესას ამოუდგა მხარში და ორივენი ბაასით წავიდნენ. ბაბალე-კი გაჰყურებდა თავისს იმედს, და თავისთვის იძახდა: „ნეტა, ვეღირსები იმ დროს, რომ ჩემი სოსოც ქიტესასავით დაბინავებული და ცოლშვილით გახარებული იყოსო?!“ თვალი არ მოუშორებია შვილისათვის, სანამ სოსო და ქიტესა საბძელს არ მოეფარნენ...

შ. არაგვისპირელი

(შემდეგი იქნება)

დღ... ფოტოგრაფთან.

... გადავიღო, მაგრამ ვაი თუ ლამაზი ვერ გამოვიდე...

— ოო, არხეინად ჰბრძანდებოდეთ: ისეთს ლამაზს გადაგიღებთ, რომ თქვენი თავი თქვენ ვერ იცნოთ.

**

ერთმა გლეხმა ხის ტოტები იღლიაში ამოიბა და ასე დაეკიდა. გამოიარა მეზობელმა, დაინახა და ჰკითხა:

— რასა ჰშვრებიო?

— თავი ჩამოვირჩვე, სიცოცხლე მომბეზრდა!

— მერე აგრე ვინ იხრჩობს თავსა, ჯერ თოკი უნდა გამოგეკრა მარყუშად, კისერზედ ჩამოგეცვა და ისე ჩამოხრჩობილიყავ.

— ეგეცა ვცადე, მაგრამ სუნთქვას მიშლისო, უპასუხა ვითომ-და ჩამოხრჩობილმა.

**

საყმაწვილო გამოცანა:

— რომელ თავს არა აქვს თავი?

— შაქრის თავს.

**

ერთი კაცი ყოველ დღე შეუბრალებლადა სცემდა თავისს ცოლს და როცა უსაყვედურეს, თავი ასე იმართლა:

— კი არა ვცემ, ჭკუას ვასწავლი! ხომ ჩემი ცოლია, ჩემის გვერდიდგან შექმნილი... წარმოიდგინეთ, ისე ძლიერ მიყვარს, რომ იმის გულისთვის ჩემი გვერდიც-კი არა მშურს...

**

რუსეთში ერთს კაცს ჰკითხეს:

— თქვენც მიეგებენით ფრანგებს?

— მაშა, რატომ არ მივეგებებოდი ჩემს დამხსნელებს.

— ???

— ჩემი ცოლი ერთმა ფრანგმა მოიტაცა.

**

ერთს გლეხს სახედარი მიჰყავდა. ამ დროს შემოხვდა ერთი ქალაქელი და იმახვილა:

— საით გამგზავრებულხართ ორნი ერთადაო?

— მესამეს ვეძებდით, ბატონო, და აი, აკი ვიპოვნეთ კიდეცაო, უპასუხა გლეხ-კაცმა.

**

ყმაწვილი კაცი ქალებს ართობს და სცდილობს თავისის ლაპარაკით ასიამოვნოს და მოჰხიბლოს.

— დიაღ, ქალი მშვენიერი არსებაა და რაც უნდა დუხჭირი იყოს, სილამაზისა მაინც გამოჰყვება რამე. ქალები სულ ციდგან ჩამოვარდნილი ანგელოზები არიან.

— მეც ანგელოზი ვარო? იკითხა იქვე მყოფმა ერთმა მეტად მახინჯმა და პაჭუა ქალმა.

— რასაკვირველია, ანგელოზი ჰბრძანდებით, მხოლოდ ციდგან ჩამოვარდნის დროს თქვენ ცხვირზედ დაცემულხართო.

**

ორის ყმაწვილის კაცის ბაასი.

— მიხაკო, რა დაგმართვია, რომ სულ ნავით დასეირნობ, რატო აგრე შეგყვარებია?

— იმიტომ-რომ ნავმა დიდს ხიფათს გადამარჩინა: როდესაც მარიამის თხოვნა მინდოდა, ამ ნავით მივდიოდი, გადამიბრუნდა, წყალში ჩავვარდი და გულ-წასული ამომიყვანეს... ამასობაში ცხვირაძემ დამასწრო და იმან შეირთო მარიამი.

**

ორის შუა-ხნის კაცის ბაასი.

— რა ვქნა, ეს სპირიდონი სად არის, რომ აღარა სჩანს.

— არ ვიცი, რამდენი ხანია, თვალითაც არ მინახავს.

— განა თქვენსას აღარ დადის? რაზედ შემოიწყრომეთ.

— აბა რა კაცია, შენს ლხენას! პირველში, ახლად რომ გავიცანით ერთმანეთი, ჩემს ძაღლსაც-კი „თქვენობით“ ელაპარაკებოდა, ერთის კვირის შემდეგ-კი ჩემს ცოლსაც «შენობით» დაუწყო მასლაათი.

**

სიტყვების განმარტება:

ბალი—გარეგან ღირსებათა გამოფენაა.

გაკოტრება—სინიდისის პანაშვიდია.

ასასი—ის კაცია, რომელიც თავისის მოუსვენრობით სხვას ასვენებს.

საათი—მოწამეა დაკარგულის დროსი.

დეპეშა

23 აგვისტო

ვენა. Neue Freie Presse იუწყება, შვარცენაუში, სადაც აგრეთვე იმყოფება გერმანელი დესპანი ვენისა, პრინცი რეისი, მგონი საყურადღებო მოლაპარაკება მოხდაო. რომ ორსავე ხელმწიფეს ურთიერთობა აქვს მეფე ჰუმბერტოსთან, ამას ისიც ამტკიცებს, რომ მინისტრ პრეზიდენტი დე-რუდინი მიიწვიეს მონცუში. მიზეზები ბევრია და ეხლა ხომ კონსტანტინოპოლის ამბებიც ზედ დაემატაო, რომ ღრმად ჩაუფიქრდეს სამთა-კავშირი, თუ როგორ მოიქცეს მრავალ ზედიზედ მომხდარ ამბების გამო.

ბერლინი. იმ ხარჯის დასაფარავად, რომელიც ხარჯთ აღრიცხვაში არ იყო მოხსენებული და დასჭირდაკი სახელმწიფო მეურნეობის ბევრს სხვა-და-სხვა დარგს, ამბობენ, უნდათ, პრუსიის ახალი სახელმწიფო სესხი გამოსცენო.

ვენა. იმ დროს, როდესაც ხელმწიფენი აღლუმებზე იყვნენ, გენერალმა კაპრივიმ და გრაფმა კალნოკიმ მთელი გუშინდელი დღე ერთად გაატარეს შვარცენაუს მახლობლად, მაიერსის ციხეში.

მადრიდი. მედინო-კამპოს რკინის გზაზედ მატარებლები ერთმანეთს დაეჯახნენ. დაიჭრა 48 კაცი, ხოლოკი არავინ მომკვდარა.

კონსტანტინოპოლი. დიდ ვეზირად დანიშნეს ყირიმის გუბერნატორი ჯევად-ფაშა; ექვსი სხვა მინისტრია დათხოვნილი.

პეტერბურგის ბირჟა, 23 აგვისტო

	მყიდველისა	გამყიდველისა	გაყიდულისა
	მან. კ.	მან. კ.	მან. კ.
ხუთ-მანათიანი ოქრო	7, 45	— „	— „
ტამოჟნის კუპონები	150	— „	— „
მანეთიანი ვერცხლის ფული	— „	— „	— „
5⁰/₀ პირველის შინაგანის სესხის მომგები ბილეთი	— „	— „	239
—მეორისა	— „	— „	229¹/₄
—მესამისა	— „	— „	— „
სახელმწიფო თავად-აზნაურთაის ბანკის ფურცელი	213	— „	210¹/₂
გირავნობის ფურცელნი ტფილისის ბანკისა	— „	— „	— „
ქუთაისის ბანკისა	— „	— „	— „
ტფილისის საურთიერთო ნდობის საზოგადოებისა	— „	— „	— „

მიმოსვლა ცეცხლის გემებისა შავს ზღვაზე

ბათუმიდამ გადის: ხუთშაბათობით, ნაშუადღევის 4 საათზე მოკლე გზით და ნოვოროსიისკსა და კერჩში შეივლის.

შაბათობით საღამოს 8 საათზე შორის გზით (ყველა ნავთ-სადგურში შეივლის).

კვირაობით, საღამოთი, საზღვარ-გარეთ, სტამბოლამდე მიდის.

ბათუმში მოდის ოდესიდამ: სამშაბათობით შუა-ღამეს, შორის გზით.

პარასკეობით, დილით-ოდესიდამ მოკლეს გზით (კერჩსა და ნოვოროსიისკში შეივლის).

შაბათობით, დილით, სტამბოლიდამ.

ფოთიდამ ბათუმში მოდის სამშაბათობით—იმის შემდეგ, როცა სოხუმიმდე მიდის გემი შორის გზით. ხუთშაბათობით—დილის 9 საათზე დამასწრობს მოკლეს გზით მოსიარულე კავკასიისა და ყირიმის გემსა.

შაბათობით, დილის 9 საათზე, და მიასწრობს შორის გზით მოსიარულე კავკასიის-ყირიმისა და რუსეთის ანატოლისკენ წამსვლელ გემებს.

ბათუმიდამ ფოთს მიდის პარასკეობითა და კვირაობით. რაკი გემი მოვა ფოთიდამ, ბათუმის საავენტო გადასწყვეტს ხოლმე, როდის წავა უკან.

ამის გარდა ყოველ-კვირა ფოთში მოდიან ოდესიდამ და ყირიმ - კავკასიის ნავთ-სადგურებიდან განაწესებულს ვადაზე გემები.

განცხადებანი

პანსიონი და სასწავლებელი
ქ-ნის ვილგრანდტისა

იყვანს ქალებსა და ვაჟებს თავისს ხარჯითა და მოსიარულეთ. მიღება დაიწყება 1-ლ ენკენისთვიდამ, ხოლო სწავლა—5-დამ. მუდამ ფრანგულის ენის ვარჯიშობაა. ლაბორატორიის ქუჩა, სარდაროვის სახლი, 42. (2—108—2)

„წერა-კითხვის საზოგადოების“
წიგნის მაღაზიამ

მიიღო გასასყიდად ახალი წიგნები

	მან.	კაპ.
თხზულება ალ. ყაზბეგისა ავტორის სურათით ტომი I: ელგუჯა, ციკო და ელისო	1	20
ტომი II, მამის მკვლელი და განკიცხული	1	20
ტომი III, მოძღვარი და ციცია	1	20
საუნჯე, მ. ჯანაშვილისა	„	20
ცვარი სურათებიანი, საყმაწვილო წიგნი	„	30
სიმრთელის კიდობანი (კარაბადინი) სულაქველიძისა	1	„
„ვეფხის-ტყაოსანი“ მე-12 გამოცემა, ოზურგეთში; ფასი	„	30
ავაზაკნი, ტრაგედია ანტ. ფურცელაძისა	„	30
სამი ბრძენი, ილ. იკონთელისა	„	20
დავით აღმაშენებელი, დრამა	„	40
უკანასკნელი დღე სიკვდილით დასასჯელისა, ვიქტორ ჰიუგოსი. თარგ. თ. სახოკიასი	„	30
ხალხური ზღაპრები, შეკრებილი ალნიაშვილის მიერ	„	30
ლექსები ნ. ბარათაშვილისა. ახალი გამოცემა	„	30
რამდენიმე ლექსი ცახელისა	„	15
თხზულებანი გ. ერისთავისა, მშვენიერს ყდაში ავტორის სურათით	2	„
ქართულ-რუსული ლექსიკონი დ. ჩუბინაშვილისა სამივე ნაწილი	8	„
ქართული ლექსიკონი, შედგენილი საბა-სულხან ორბელიანისაგან	3	„

განცხადება ქალაქის გამგეობისაგან ტფილისის მკვიდრთა მიმართ

საშუალო ანგარიშით აჭჭალის წყაროები ამ ჟამად 307,000 ვედრამდე წყალს იძლევა დღეში, მაშინ როდესაც შერიგებულნი მხარჯავნი მიღის წყლისა ხელ-მოჭერით არა უხარჯავენ წყალს და დღეში 420.000 ვედრამდე იხარჯება. ამის გამო წყლის გამგეობამ ძალაუნებურად უნდა წყაროს წყალს მდინარის წყალი შეურიოს, დღეში 120.000 ვედრამდე. ეს წყალი ამ ჟამად მეტად მღვრიეა და ძლიერ აფუჭებს მილის წყალს.

რადგან ქალაქის ყველა მკვიდრთა სარგებლობა იმას მოითხოვს, რომ წყალი კარგი ჰქონდეს და ეხლანდელს მდგომარეობაში ეს მხოლოდ შეიძლება თვითონ მკვიდრთა დახმარებით, ამიტომაც ქალაქის გამგეობა უმორჩილესად სთხოვს ყველას, ვინც-კი შერიგებულია წყლის მიღებაში, რომ რაც შეიძლება შეამცირონ წყლის ხარჯვა ისეთს საქმეზედ, როგორც, მაგ., შადრევნებით, ბაღებისა და ეზოების მორწყვა, ეტლების რეცხვაა და სხვ., ამასთანავე ხელ-მოჭერით იხმარებოდეს წყალი თვით შინაურ საჭიროებისათვის.

თუ მკვიდრნი ქალაქის გამგეობის ამ სათხოვარს აასრულებენ, იმედი გვაქვნება, რომ 307,000 ვედრა წყაროს წყალი სრულიად საკმარისი იქნება ქალაქისათვის და მილის წყლის გამგეობას არ დასჭირდება იმ ძალდატანებითი საშუალების ხმარება, რომელიც განსაკუთრებითის შემთხვევის დროს ნება აქვს იხმაროს წყლის ხმარების წესდების ძალით.

ამასთანავე გამგეობა აცხადებს, რომ იმავე წესდების ძალით, თუ ქალაქის მკვიდრნი ყურადღებას არ ათხოვებენ ამ ჩვენს სათხოვარს, მაშინ იგი იძულებულ იქნება ქალაქი ორ ნაწილად გაჰყოს და თითოს მათგანს დღე-გამოშვებით აძლიოს წყაროს წყალი.

ამ წლის 28 ივნისს საბჭოს გადაწყვეტილების თანახმად ბ-ნმა ქალაქის თავმა ბრძანება გასცა, დროებით გახსნან მტკვარზედ ჩასასვლელი გზები შემდეგ 8 ადგილას: 1) მუშტაიდის ვიწრო ქუჩაზე, 2) სავოიზიკოო ზსერვატორიასთან, 3) ყოროღანოვის კუნძულზედ, 4) მეორე ხორანთან, 5) მადატოვის ჩრდილო კუთხეში 6) გოგილოს აბანოს ქვემოდ, მდ. ვერასთან, სატივეზედ და 8) ხარფუხში, საზამთროს მოედანზედ. (1—11—1)

საკომერციო კურსები
ქალებისა და ვაჟებისათვის

წელიწადი მეათე

კურსების დანიშნულება ის არის, რომ სპეციალური საკომერციო განათლება შესძინოს მსურველთ, როგორც ქალებს, ისე ვაჟებს, და მოამზადოს ვარჯიშობის შემწეობით ანგარიშის დახელოვნებით მცოდნენი.

სწავლის გათავების შემდეგ ატესტატები ეძლევათ. 1891—92 სამოსწავლო წელს შემდეგი საგნები იქმნება საწავლებელი: 1) საკომერციო ეკონომია, 2) საკომერციო არითმეტიკა, 3) ბუხჰალტერია მარტივი, ორ-კეცი და საბანკო 4) არითმეტიკა საანგარიშო ჩოთქით, 5) საკომერციო მიწერ-მოწერა, 6) სავაჭრო და სათამასუქო წესდებანი, 7) მსწრაფლ-წერა და წერა გარკვეული და შნოიანი.

სწავლა დაიწყება 16 სექტემბრიდამ. ახლად შემომსვლელთა მიღება დაიწყება 2 სექტემბრიდამ, ყოველ დღე საღამოს 4 საათიდამ 8 საათამდე, კურსების სადგომში, სახლი ალექსანდრე ფრიდონოვისა, № 9, სერგიევისა და ნაგორნის ქუჩებზე, ავთაიძის პირდაპირ.

პროგრამები და წესები კურსებისა უსასყიდლოდ შეიძლება მიიღოს მსურველმა კურსების სადგომში და ძმათა წოვიანოვების საბანკირო კანტორაში, სიონის ქუჩაზედ.

ვინც ქალაქს გარეშე სცხოვრობს, შეუძლიან წერილით მიჰმართოს კურსების დამაარსებელს პ. მანუელიანცს, ტფილისს. (24—94—13)

პატივი მაქვს ვაცნობო პატივცემულს საზოგადოებას, რომ მე მოვიყვანე საზღვარ გარეთიდან მღებავი მოხელე და გავმართე ქუთაისში, ბალახვანის ქუჩაზედ, წყალთა-შუა, ძმ. ვოლოხის სახლში

სამღებრო და ლაქის ამოსაყვანი ქარხანა

და ვიღებ შესაღებად სხვა-და-სხვა ფერ აბრეშუმეულს: პლიუშას, ხავერდის, შალის და ბამბის ქსოვილებს, ყოველ გვარს შეკერილს ქალის ტანისამოსს; კაცის სამხედრო სამოქალაქო ტანისამოს, ჩოხებს, ჩულქებს, ლენტებს, არშიებს, სირაქლემას ფრთებს და სხვებს. აგრეთვე ვიღებ კოსტიუმს ... სამოსსა და ყოველ გვარს დალაქიანებულ მატერიებს ლაქის ამოსაყვანად.

მსურველთ შეუძლიათ მობრძანდნენ მიხეილის ქუჩაზე, აკოფოვის შენობაში და ფოსტით მომმართონ შეკვეთილობით და ფერიც გვაცნობონ ნიმუშით.

(28—95—12) ქარხნის პატრონი არტემ ანჯაფარიძე

ტფილისში, გოლოვინის პროსპექტზე, ქალაქის შუა-გულს ალაგას, ახალი ნომრები

დ ა ნ ი ა

მშვენივრად და სუფთად მორთული ოთახები 60 კაპ. ვიდრე 5 მანათამდე დღეში; თთვიურად ბევრი დაეთმობათ. საჭმელი ახალი და გემრიელია. (36—86—16)

Дозв. ценз. Тифлисъ, 24-го Августа 1891 г. სტამბა მ. შარაძისა. დროებითი რედაქტორი გრ. ყიფშიძე გამომცემელი ილია ჭავჭავაძე.